

บทที่ 4

การค้าชายแดนและตลาดนัดชายแดนด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ภาคเหนือทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกมีพรมแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อใช้ทรัพยากรและแรงงานที่มีมากและราคาถูก สปป.ลาวได้ปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศโดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2539 – 2543 ได้ปรับเปลี่ยนการวางแผนงานส่วนกลางมาเป็นการดำเนินนโยบายตลาดเสรีและใช้กลไกด้านราคาเป็นตัวกำหนด ประเทศไทยคือประเทศหนึ่งในคู่ค้าหลักที่สำคัญของ สปป.ลาวและมีความสัมพันธ์ที่ดีทางด้านการค้ามาเป็นระยะเวลายาวนาน ปัจจุบันประเทศไทยมุ่งเน้นการขยายการส่งออกไปตลาดเพื่อนบ้านใกล้เคียง สปป.ลาวจึงเป็นประเทศที่ประเทศไทยให้ความสนใจในการพัฒนาทางด้านการค้าระหว่างประเทศ จังหวัดน่านมีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศ สปป.ลาวเป็นระยะทางยาว 277 กิโลเมตร มีผ่านช่องทางการค้าชายแดนจำนวน 3 แห่งเป็นจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่งและจุดผ่อนปรน 2 แห่งซึ่งจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นจึงเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่มีความสำคัญทางการค้า

4.1 พัฒนาการทางด้านการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น

จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นพัฒนาจากจุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก๋นเป็นจุดผ่านแดนถาวรเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 เดิมพื้นที่จุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก๋นมีการติดต่อค้าขายมานานตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนกันระหว่างพื้นที่ 2 พื้นที่ เมื่อพื้นที่หนึ่งต้องการเสนอสินค้าและบริการมากพอและอีกพื้นที่ต้องการซื้อสินค้าและบริการมากพอจึงเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างทั้งสองพื้นที่หรือเกิดจากอุปทานและอุปสงค์ของประเทศทั้งสองประเทศ โดยการค้าระหว่างประเทศใช้มาตรการการเก็บภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการควบคุมความสมดุลของปริมาณการค้า ก่อนปี พ.ศ. 2537 การเก็บภาษีศุลกากรของด่านห้วยโก๋นอยู่ในความรับผิดชอบของทหารอาสาสมัครรักษาดินแดนและประชากรหมู่บ้านห้วยโก๋น

ด้านศุลกากรได้ขึ้นตั้งพร้อมกับการเปิดเป็นด่านถาวรห้วยโก้นคือปี พ.ศ. 2537 ลักษณะรูปแบบการค้าในอดีตคือการค้าและการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างหมู่บ้านตามแนวพรมแดนไม่มีการขนส่งสินค้าแจกจ่ายสู่พื้นที่อื่น ๆ เป็นเพียงการค้าขนาดเล็ก บางครั้งไม่มีเรื่องเงินตราเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้า สินค้าที่นำมาแลกเปลี่ยนหรือค้าขายได้แก่ผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้หรือที่เหลือจากการเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนหรือสินค้าที่หาจากป่า ช่วงเวลาต่อมาเมื่อการคมนาคมขนส่งสะดวกขึ้น รูปแบบการค้าเปลี่ยนแปลงไป ใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าแทนที่การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรงแต่ยังเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันภายในพื้นที่ถึงปี พ.ศ. 2526 เส้นทางคมนาคมเข้าถึงพื้นที่ชายแดนสร้างเสร็จเรียบร้อยจึงเริ่มมีการค้าขายขนส่งสินค้าระหว่างพรมแดนไทย - ลาวมากขึ้นและแพร่กระจายสินค้าไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ประเภทสินค้าที่ประเทศไทยซื้อจากลาวในอดีตได้แก่ ลูกชิด เปลือกก่อ เปลือกไผ่งลิ้นแล้วแต่เป็นสินค้าที่หาได้จากป่าในลาว อดีตสินค้าที่ลาวซื้อจากไทยส่วนใหญ่ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้างเป็นต้น เมื่อระบบการคมนาคมขนส่งดีขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าแนวชายแดนไทย - ลาวบริเวณชุมชนชายแดนห้วยโก้นและการค้าขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ. 2537 เพราะระยะคับจุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก้นเป็นจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก้นและขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติในปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน

4.2 ลักษณะการค้าชายแดนของจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก้น

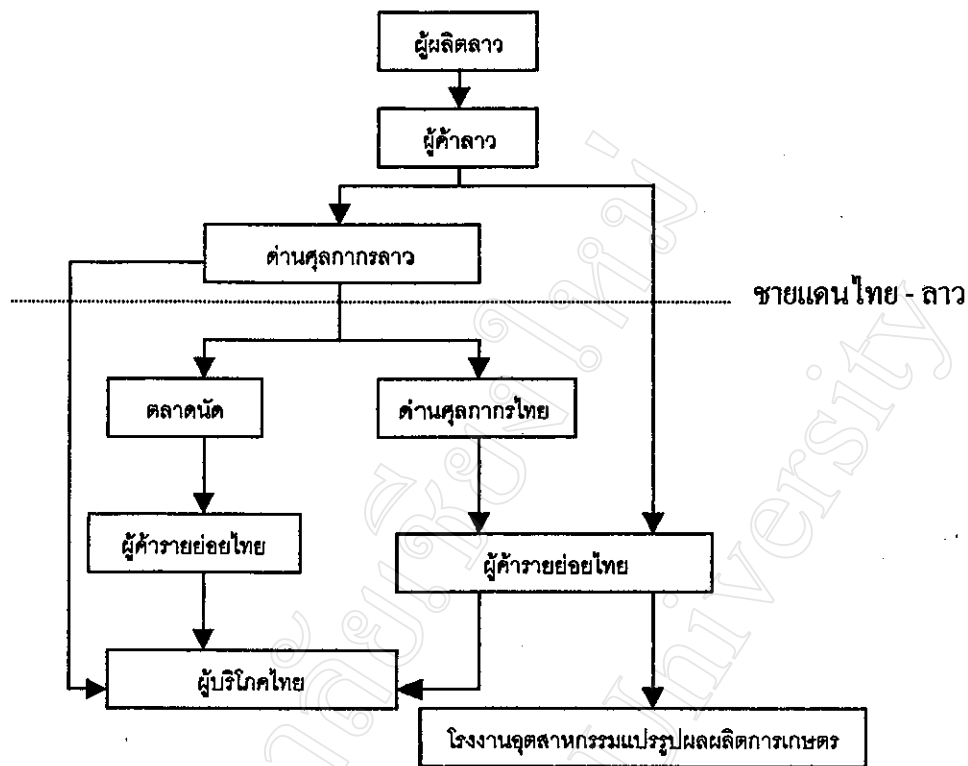
ลักษณะการค้าชายแดนของจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือการค้าในระบบหรือการค้าที่เสียภาษีศุลกากรและการค้านอกกระบวนหรือการค้าที่ไม่เสียภาษีศุลกากร การค้าในระบบคือการทำการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการชำระค่าภาษีอากรเก็บตามอัตราที่ศุลกากรกำหนดไว้ ผู้ชำระภาษีศุลกากรขึ้นอยู่กับข้อตกลงทำการค้าระหว่างกันว่าให้ผู้ใดคือผู้รับภาระภาษีศุลกากร กรมศุลกากรได้บันทึกการส่งสินค้าเข้า - ออกประเทศและสามารถบอกมูลค่าการค้า มูลค่าการค้าของประเทศได้ การค้าลักษณะที่สอง การค้านอกกระบวนคือการการค้าที่ไม่เสียภาษีศุลกากร ไม่สามารถบอกมูลค่าการค้าหรือมูลค่าการค้าต่าง ๆ ได้ เพราะประกอบด้วยการค้าที่ผิดกฎหมาย ถักลอบขนสินค้าหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรและการค้าในตลาดนัดชายแดนห้วยโก้นที่ทางกรมศุลกากรได้ผ่อนผันไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรหรืออยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของสินค้าและมูลค่าของสินค้าและวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ การซื้อสินค้าในตลาดนัดชายแดนห้วยโก้นต้องเสียภาษีศุลกากรต่อเมื่อซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ซื้อในลักษณะการค้าหรือนำไปขายต่อ ผู้ซื้อสินค้าคือผู้รับภาระภาษีศุลกากรไม่สามารถเก็บภาษีศุลกากรจากผู้ค้าได้เพราะไม่แน่ใจว่าผู้ค้าจะสามารถขายสินค้าของตนได้หมดหรือไม่และเป็นภาระในการคืนเงินภาษีศุลกากรเมื่อผู้ค้า

ขายสินค้าไม่หมดเป็นต้น โดยศุลกากรกำหนดให้ซื้อขายได้เฉพาะบริเวณตลาดเท่านั้นหากมีการค้าขายสินค้านอกพื้นที่ตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นต้องมีการชำระภาษีศุลกากรกับสินค้าทุกชิ้น ทุกชนิด ลักษณะการเก็บภาษีศุลกากรของด่านศุลกากรทุ่งช้างจัดเก็บตามอัตรา 3 ลักษณะคือ จัดเก็บอากรตามราคาของสินค้า จัดเก็บอากรตามสภาพหรือน้ำหนักต่อหน่วยของสินค้าและจัดเก็บอากรผสมระหว่างตามราคาและตามสภาพของสินค้า

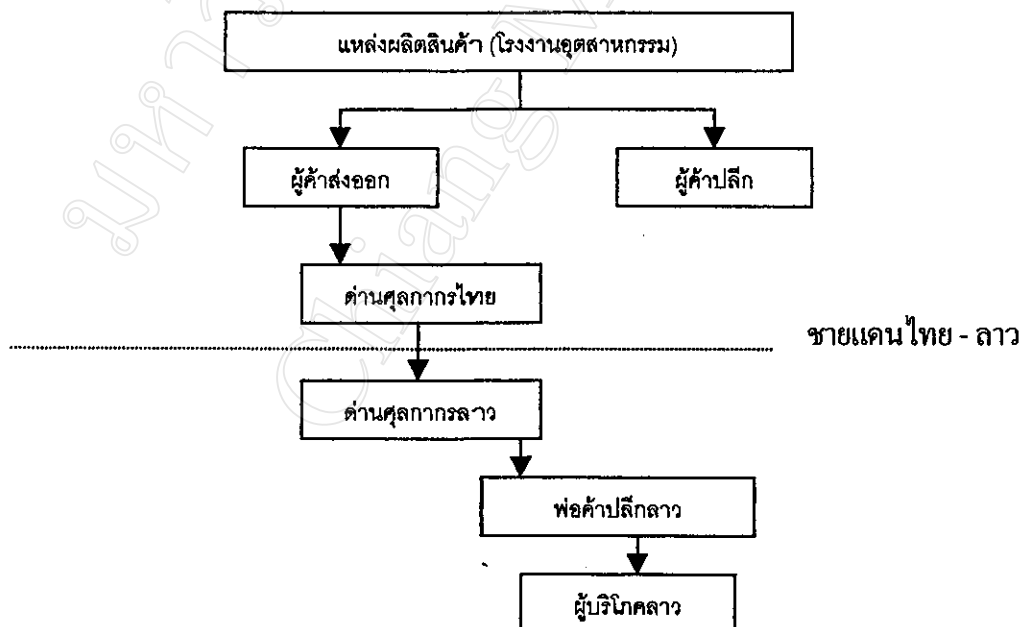
การแพร่กระจายของสินค้าในปัจจุบัน พ่อค้าไทยรับซื้อสินค้าจากฝั่งลาวและขนส่งต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในภาคเหนือ เช่น น่าน แพร่ ลำปาง เชียงใหม่ อุดรดิตถ์ ตากและกรุงเทพมหานครแสดงในแผนที่ 4.1

ด่านศุลกากรมีหน้าที่ดูแลควบคุมปริมาณสินค้านำเข้าและส่งเสริมการส่งออก การดูแลควบคุมปริมาณสินค้าใช้มาตรการการเก็บภาษีศุลกากร ผู้นำเข้าหรือผู้ซื้อคือผู้รับภาระภาษี ผู้ส่งออกมีหน้าที่เพียงทำใบส่งออกเท่านั้น สินค้าบางประเภทถูกกำหนดปริมาณการนำเข้าโดยกรมศุลกากรเพื่อควบคุมปริมาณสินค้าในประเทศ ระบบการส่งสินค้าเพื่อเสียภาษีศุลกากรออกเอกสารการนำเข้าบริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นและควบคุมรณมาเสียภาษีศุลกากรยังด่านศุลกากรอำเภอทุ่งช้างเสียค่าธรรมเนียมและค่าตรวจปล่อย สินค้าเหล่านั้นจึงถือว่าเป็นสินค้าที่มีการนำเข้าอย่างถูกกฎหมาย พาหนะใช้ขนส่งสินค้าได้แก่ รถยนต์กระบะ 4 ล้อ รถยนต์บรรทุกขนาดกลาง 6 ล้อและพาหนะอื่น ๆ ที่มีสมรรถนะกำลังเครื่องยนต์เพียงพอต่อการเดินทางขนส่งเนื่องจากสภาพเส้นทางลาดชัน การเดินทางคมนาคมขนส่งยากลำบาก

การชำระสินค้าเงินค่าสินค้าของผู้ค้า ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ผู้ค้าที่นำสินค้านำมาขาย ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นจะชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดสกุลบาททั้งหมด โดยผู้ค้าลาวต้องชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดสกุลบาทเช่นกัน ผู้ค้ารายย่อยของไทยที่ทำการค้าชายแดนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในอำเภอทุ่งช้าง ส่วนผู้ค้ารายย่อยของลาวส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่เมืองหงสา การติดต่อการค้าระหว่างผู้ค้ารายย่อยของทั้งสองประเทศเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก มีการติดต่อการค้าเฉลี่ยประมาณสัปดาห์ละครั้งซึ่งผู้ค้าลาวสั่งซื้อสินค้าจากผู้ค้าไทยและให้ผู้ค้าไทยนำสินค้าเข้าไปส่งยังเมืองหงสา ในกรณีที่มีการนำสินค้าจากไทยเข้าไปขายนั้น พ่อค้าท้องถิ่นที่ค้าบงอบ อำเภอทุ่งช้างจะนำสินค้าอุปโภค - บริโภคจากไทยเข้าไปส่งให้กับพ่อค้าลาวที่เมืองหงสา การชำระเงินไม่มีการให้เครดิตหรือให้สินเชื่อใด ๆ โดยส่วนใหญ่เมื่อส่งมอบสินค้าเรียบร้อยแล้วจะชำระเงินค่าสินค้าทันที ยกเว้นในกรณีที่ผู้ค้าไทย - ลาวรู้จักคุ้นเคยกันและเป็นคู่ค้าที่ทำการค้าร่วมกันโดยตลอดมักมีการให้เครดิตระหว่างกัน โดยผู้ค้าไทยนำสินค้าผ่านด่านเข้าไปส่งให้ผู้ค้าลาวที่เมืองหงสา



รูป 4.1 ฟังก์ชันการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว นำเข้าสู่ประเทศไทย



รูป 4.2 ฟังก์ชันการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยสู่ สปป.ลาว

ส่วนใหญ่มักกระทำค้าขายสินค้าในวันพฤหัสบดี ผู้ค้าไทยมักให้เครดิตกับผู้ค้าลาวเป็นระยะเวลาประมาณหนึ่งอาทิตย์ เนื่องจากการชำระเงินค่าสินค้าต้องชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดบาท จึงมักประสบปัญหาในการแลกเปลี่ยนจากเงินก๊อบเป็นเงินบาทในเมืองเงินไม่มีธนาคารพาณิชย์ สถานที่แลกเปลี่ยนเงินตรา (ธนาคารพาณิชย์) ตั้งอยู่ในเมืองหงสาซึ่งตั้งอยู่ห่างจากเมืองเงินประมาณ 35 กิโลเมตร ทำให้ผู้ค้าไทยได้รับเงินชำระสินค้าเป็นเงินบาทหลังจากการนำสินค้าไปส่งมอบแล้วอย่างน้อย 1 สัปดาห์และพร้อมรับใบส่งสินค้างวดต่อไปด้วย ระยะเวลาการชำระเงินค่าสินค้าอาจมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับความสนิทสนมและความเชื่อถือ เชื่อใจระหว่างคู่ค้าทั้งสอง แม้ปัจจุบันรัฐบาลลาวจะห้ามมิให้ประชากรลาวใช้เงินสดบาทในการซื้อ - ขายแลกเปลี่ยนสินค้าใน สปป.ลาว แต่เพื่อความสะดวกสบายในการค้าขายแลกเปลี่ยนและจับจ่ายซื้อหาสินค้า คู่ค้าทั้งสองฝ่ายนั้นมีความสัมพันธ์ทางการค้ากันมาอย่างแน่นแฟ้นกันมานาน

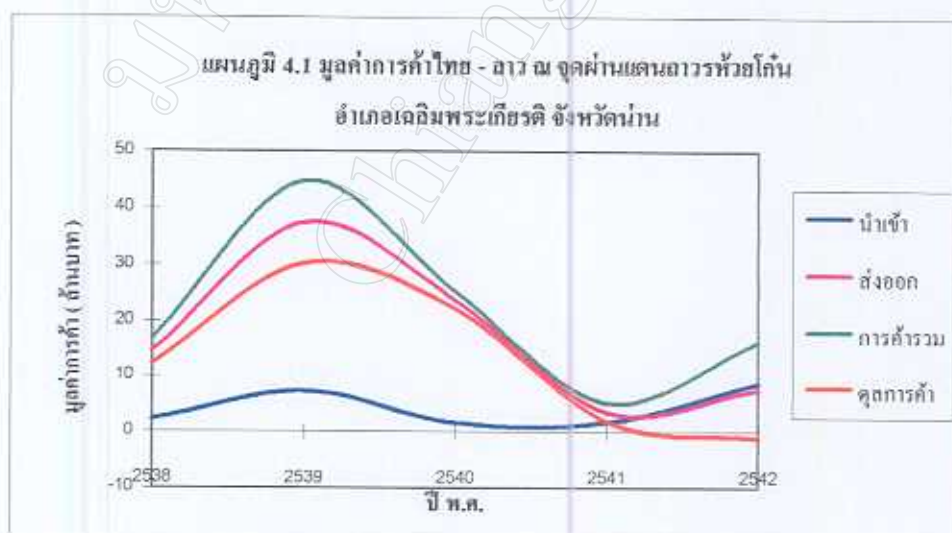
ทำให้ยังมีการใช้เงินสดบาทในการจับจ่ายซื้อสินค้าและในการชำระค่าสินค้าทั้งหมดจากการสำรวจสภาพการค้าชายแดนไทย - สปป.ลาว พบว่ามีการค้านอกกรอบ (การค้าที่มีได้ผ่านด่านพิธีการศุลกากร) จำนวนหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในบริเวณตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นในวันนัดเปิดตลาดคือวันเสาร์มักมีประชาชน สปป.ลาวเดินทางข้ามแดนเข้ามาซื้อ - ขายสินค้า การค้าขายในตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นนั่นจะเป็นการค้าของผู้ค้ารายย่อยของไทยกับประชากร สปป.ลาวเป็นหลัก อาจมีการติดต่อระหว่างผู้ค้าไทยและลาวเพื่อค้าขายและขนส่งสินค้าบ้างเล็กน้อย

4.3 ประเภทและมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย - ลาวของจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น

การค้าชายแดนของจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นการค้าระหว่างจังหวัดน่านกับเมืองต่างๆ บริเวณชายแดนของสปป.ลาวได้แก่ เมืองเงินและเมืองหงสา แขวงไชยบุรี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของด่านศุลกากรทุ่งช้างซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ.2538) ลงวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 ตั้งอยู่ที่อำเภอทุ่งช้างจังหวัดน่าน เดิมเป็นเพียงด่านตรวจศุลกากรทุ่งช้างซึ่งขึ้นตรงกับด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย แต่เมื่อมีการขยายตัวของการค้าชายแดนและการลงทุนในพื้นที่ชายแดนไทย - ลาว ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น โดยเฉพาะโครงการสัมปทานเหมืองถิกไนต์ใน สปป.ลาวของบริษัทไทย - ลาวลิกันต์ จึงได้เริ่มเปิดด่านศุลกากรทุ่งช้างในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2538 สังกัดสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่

การเข้าออกประเทศของประชาชนไทย - ลาวสามารถเข้า - ออกใช้บัตรผ่านแดน (border pass) โดยไม่ต้องใช้วีซ่าในกรณีที่คนไทยเดินทางไปเมืองต่าง ๆ ของ สปป.ลาวแต่มีกำหนดระยะเวลาในการพักอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว ซึ่งเมื่อถึงกำหนดเวลานักท่องเที่ยวต้องเดินทางมายังจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นเพื่อทำบัตรผ่านแดนใหม่อีกครั้ง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 สภาพการค้าชายแดนของจุดผ่านแดนห้วยโก๋นเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากตาราง 4.1 ปริมาณการค้าชายแดนไทย - ลาว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นในปี พ.ศ. 2539 - 2542 มีปริมาณการค้าลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเริ่มลดลงในปี พ.ศ. 2540 เนื่องจากปัญหาสภาพเศรษฐกิจของเอเชียตกต่ำ ทุกประเทศพยายามลดปริมาณการนำเข้าสินค้าเน้นการส่งออกเพื่อพุงและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศตนเอง เพิ่มมูลค่าการส่งออกของประเทศตนเองประสบปัญหาเพราะแต่ละประเทศพยายามลดปริมาณการนำเข้าทำให้มูลค่าการส่งออกมีมูลค่าลดลงเช่นกัน มูลค่าการส่งออกบริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นมีปริมาณลดลงเนื่องจากค่าเงินบาทลอยตัวทำให้ค่าของเงินลาวมีค่าลดลง สินค้าของไทยเมื่อส่งออกไปยังลาวจึงมีราคาแพงกว่าในอดีตผลกระทบสามารถสังเกตได้จากปริมาณการค้าในปี พ.ศ. 2541 ที่มีปริมาณการค้าลดลงต่ำสุด ช่วงเวลาต่อมาคือปี พ.ศ. 2542 ประชากรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้ และพยายามหาทางแก้ไข ระบบเศรษฐกิจจึงดีขึ้นกว่าเดิม การค้าชายแดนเริ่มคืนสู่สภาพปกติโดยปริมาณการค้าเริ่มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน จากปริมาณการค้าชายแดนไทย - ลาว ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นทำให้ทราบว่าปริมาณการค้าชายแดน ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นมีการพัฒนาและขยายตัวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเฉพาะเมื่อมีการเปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นและการตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ แม้ว่าจะมีปริมาณการค้าลดลงในปี พ.ศ. 2541 แต่ในปัจจุบันปริมาณการค้าก็เพิ่มมากขึ้นและคาดว่าจะเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคตจึงยอมรับสมมุติฐานข้อที่หนึ่งและข้อที่สองที่ว่าปริมาณการค้าชายแดนห้วยโก๋นมีการพัฒนาและขยายตัวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโดยมีปัจจัยทางด้านการเมือง โดยเฉพาะการส่งเสริมทางด้านต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาและขยายตัวทางการค้า



ตาราง 4.1 ปริมาณการค้าชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น

การค้าชายแดนไทย – ลาว จุดผ่านแดนห้วยโก๋น	ปริมาณการค้า (ล้านบาท)				
	ปี พ.ศ.2538	ปี พ.ศ.2539	ปี พ.ศ.2540	ปี พ.ศ.2541	ปี พ.ศ.2542
มูลค่าการส่งออก	14.56	37.45	23.75	3.50	7.49
มูลค่าการนำเข้า	2.23	7.27	1.54	1.64	8.63
มูลค่าการค้ารวม	16.79	44.72	25.29	5.14	16.12
ดุลการค้า	12.34	30.18	22.20	1.86	-1.13

ที่มา : ด้านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

มูลค่าสินค้าส่งออกสู่ สปป.ลาวหลังจากปี พ.ศ. 2540 มีมูลค่าลดลงอย่างเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2541 เนื่องจากสภาพวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในเอเชียส่งผลให้ค่าเงินบาทลอยตัว สินค้ามีราคาสูงขึ้น สปป.ลาวงดนำเข้าสินค้าบางประเภทและลดปริมาณนำเข้าสินค้าประเภทอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าสินค้าส่งออกมีมูลค่าการค้าเพิ่มมากขึ้นกว่าในปี พ.ศ. 2541 เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวเข้าสู่สภาวะปกติ (สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยและเอเชียฟื้นฟูดีขึ้น) สินค้าที่ สปป.ลาวนำเข้าอย่างสม่ำเสมอได้แก่ วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง เช่น ปูนซีเมนต์และสังกะสีมุงหลังคา ที่มีการนำเข้าจากประเทศไทยทุกปี น้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสินค้าที่ สปป.ลาวนำเข้าปริมาณมากโดยเฉพาะในปี พ.ศ.2540 (ตาราง 4.2)

หลังจากประสบกับภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มูลค่าการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงของ สปป.ลาวลดลงมากและสปป.ลาวยังมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักรกลทางการเกษตร ซึ่ง สปป.ลาวเริ่มนำเข้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และมีมูลค่าการนำเข้าจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน สินค้าอีกประเภทที่ สปป.ลาวนำเข้าจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุกปีคือ สินค้าประเภทผ้าทอผ้า ก่อนปี พ.ศ. 2540 ไม่มีการนำเข้าผ้าทอผ้าที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ในปี พ.ศ. 2540 เริ่มมีการนำเข้าสินค้าประเภทผ้าทอผ้าและมีปริมาณการนำเข้ามากขึ้นสาเหตุที่มีการนำเข้ามากเนื่องจากประชากร สปป.ลาวมีความต้องการผ้าทอผ้าจำนวนมากเพื่อนำไปผลิตเป็นผ้าทอและส่งกลับมาขายยังประเทศไทยอีกครั้ง หลังจากการค้าผ้าทอเริ่มมีการขยายตัว ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นเพราะได้รับอิทธิพลจากการเปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นและการตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ รวมถึงการเปิดตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นทำให้การค้าขายผ้าทอคึกคักมากขึ้น ผ้าทอเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่ส่งออกจากสู่ประเทศไทยสามารถค้าขายได้ปริมาณมากโดยเฉพาะการค้าขายให้กับผู้ซื้อเหมาในตัวจังหวัดน่าน ผู้ซื้อเหมา มีลักษณะการค้าแบบมีพันธสัญญาคือ การนำผ้าทอผ้าให้กับประชากร สปป.ลาวก่อน เพื่อให้ประชากร สปป.ลาว (เมืองเงินและเมืองหงสา)

นำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าทอ เมื่อสามารถทอผ้าเสร็จเป็นผืนเรียบร้อย ผู้ซื้อเหมาจึงไปปรับสีนํ้าและให้เงินตอบแทนเป็นค่าแรงในการทอผ้ากับประชากร สปป.ลาว

ภาพรวมการนำเข้าสินค้าของ สปป.ลาวจากมูลค่าการนำเข้า ณ ด่านศุลกากรทุ่งช้าง มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากไทยของ สปป.ลาวจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2540 มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มมากขึ้นและมีมูลค่าการนำเข้าลดลงในปี พ.ศ. 2541 เนื่องจากทุกประเทศประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจผ่านพ้นไป ในปี พ.ศ. 2542 สภาพเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวในทางที่ดีขึ้น ปริมาณการนำเข้าสินค้าจากไทยของ สปป.ลาวจึงเพิ่มมากขึ้น จากตาราง 4.2 สามารถแยกสินค้าส่งออกสู่ สปป.ลาวที่ผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สามารถแยกได้เป็น 6 ประเภทคือ สินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง สินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกล สินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค สินค้าประเภทผ้าทอผ้า สินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงและสินค้าประเภทอื่น ๆ

มูลค่าของสินค้าประเภทที่ส่งออกไปสู่ สปป.ลาวสูงได้แก่ สินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง สินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกลและสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค สินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง สปป.ลาวนำเข้ามูลค่าสูงในปี พ.ศ. 2540 และลดลงในปี พ.ศ. 2541 เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ หลังจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2542 จึงมีการนำเข้าสินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างที่ สปป.ลาวนำเข้ามูลค่ามากจากประเทศไทยได้แก่ ปูนซีเมนต์และวัสดุถมหลังคา

สำหรับสินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกลและสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคมีมูลค่าการนำเข้าของ สปป.ลาวเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของ สปป.ลาว รวมถึงการเปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น การเปิดตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นและการตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนทำให้การคมนาคมขนส่งและระเบียบขั้นตอนการนำเข้าสะดวก ส่วนหนึ่งของการนำเข้าสินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกลคือการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยของประชากร สปป.ลาวจนกลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิต ประชากร สปป.ลาวมีความจำเป็นต้องซื้อสินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและเพื่อความสะดวกสบายของตน สินค้าประเภทยานพาหนะและเครื่องจักรกลที่ สปป.ลาวนำเข้าส่วนใหญ่ได้แก่ ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้า รถไถนาแบบเดินตามและยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการเดินทาง (รถจักรยาน รถจักรยานยนต์และรถยนต์บรรทุก) ส่วนสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคที่ สปป.ลาวนำเข้าจากประเทศไทยได้แก่ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

สปป.ลาวนำเข้าจากประเทศไทยในมูลค่าเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากการพัฒนาทางด้านนวัตกรรมและความจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันของตัวสินค้า

ตาราง 4.2 มูลค่าสินค้าส่งออกสู่ สปป.ลาวผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน แยกตามประเภทสินค้า

ประเภทสินค้า	มูลค่าสินค้านำเข้าสู่ สปป.ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง (บาท)			
	ปี พ.ศ.2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ.2541	ปี พ.ศ.2542
1. วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง	126,400	4,048,779	826,177	865,737
2. ยานพาหนะและเครื่องจักรกล	48,300	704,579	1,519,258	6,240,428
3. เครื่องอุปโภคบริโภค	492,370	-	1,347,024	1,594,980
4. ค้ายทอผ้า	-	272,000	315,500	319,920
5. น้ำมันเชื้อเพลิง	234,050	6,094,360	620,891	-
6. อื่น ๆ	-	-	2,439,111	1,796,436
รวม	901,120	11,119,718	7,094,961	10,817,501

หมายเหตุ : - หมายถึงมูลค่านำเข้าปีนั้นมีปริมาณน้อยไม่สามารถหาข้อมูลได้

ประเภทสินค้าที่ไทยส่งออกสู่ สปป.ลาวในปี พ.ศ. 2539 จากตาราง 4.3 ส่งออกสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคเป็นจำนวนมาก อันดับสองคือ น้ำมันเชื้อเพลิงและเครื่องนุ่งห่ม แต่ในปี พ.ศ. 2540 อุปกรณ์ก่อสร้างเช่น ปูนซีเมนต์ ไซตินตะขาบและน้ำมันเชื้อเพลิงมีปริมาณการนำเข้าสูงเนื่องจากการเริ่มทำสัมปทานเหมืองแร่ถ่านหินของบริษัทไทย - ลาวลิคไนต์ ต้องนำเข้าสินค้าประเภทอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้าง และน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวนมากจากไทยเพื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพพื้นที่เหมืองแร่และการขุดเจาะหาถ่านหินลิคไนต์ ในปี พ.ศ. 2541 การนำเข้าอุปกรณ์ก่อสร้างลดลงเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ บริษัทไทย - ลาวลิคไนต์ชะลอการลงทุน ลดการนำเข้าอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่สินค้าประเภทอุปกรณ์การเกษตร ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิงยังมีปริมาณสูงเนื่องจากตัวประชากรลาวยังมีการนำเข้าเพื่ออุปโภคบริโภคจึงทำให้ปริมาณการนำเข้าของสินค้าบางชนิดยังสูงจนถึงปัจจุบัน ส่วนสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่ สปป.ลาวนำเข้าจากประเทศไทยจะมีลักษณะการนำเข้าแตกต่างกัน เช่น สินค้าประเภทค้ายทอผ้า มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดย สปป.ลาวเริ่มนำเข้าค้ายทอผ้าจากประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 (ช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีการส่งเสริมการค้าชายแดนห้วยโก๋น) เป็นต้นมา

ตาราง 4.3 ประเภทและมูลค่าสินค้าส่งออกสู่ สปป.ลาวผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (2539-2542)

รายการสินค้า	มูลค่าสินค้าที่ผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง (บาท)			
	ปี พ.ศ.2539	ปี พ.ศ.2540	ปี พ.ศ.2541	ปี พ.ศ.2542
น้ำมันเชื้อเพลิง	234,050	6,094,360	620,891	-
ปูนซีเมนต์	60,240	1,000,554	358,857	540,706
เหล็กเส้น	-	748,620	-	-
ยางนอก	-	376,179	-	-
รถไถนาแบบเดินตาม	-	328,400	567,760	3,142,900
ผ้าทอผ้า	-	272,000	315,500	319,920
ท่อคอนกรีตอัดแรง	-	214,439	-	-
โซ่ตีนตะขาบ	-	1,768,000	-	-
ยางมะตอยราดผิวถนน	-	165,000	-	-
ถังกะสี	66,160	152,166	357,230	325,031
รถยนต์บรรทุก	-	-	-	1,508,460
ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้า	-	-	-	361,943
ข้าวสาร	-	-	-	282,360
เสื้อผ้า	229,275	-	241,840	405,750
รถจักรยาน	48,300	-	-	337,680
รถจักรยานยนต์	-	-	951,498	889,445
เครื่องอุปโภคบริโภค	263,095	-	530,950	906,870
เครื่องคอมพิวเตอร์	-	-	574,234	-
กระเบื้อง	-	-	110,090	-
อื่น ๆ	-	-	2,439,111	1,796,436
รวม	901,120	11,119,718	7,094,961	10,817,501

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน

หมายเหตุ : - หมายถึงมูลค่านำเข้าปีนั้นมีปริมาณน้อยไม่สามารถหาข้อมูลได้

สาเหตุการนำเข้าเกิดจากประชากร สปป.ลาวสามารถขายสินค้าประเภทผ้าทอได้ปริมาณมากเกิดความต้องการวัตถุดิบในการผลิตผ้าทอ จึงนำเข้าผ้าทอผ้ากระจ่ายวัตถุดิบสู่อุตสาหกรรมในครัวเรือนของแต่ละครัวเรือนเพื่อทอเป็นผืนส่งกลับมาขายยังประเทศไทย ส่วนสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงมีการนำเข้ามูลค่าสูงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงช่วงเวลาที่เกิดสภาพวิกฤตการณ์ทาง

เศรษฐกิจ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น ปี พ.ศ. 2541 สปป.ลาวจึงนำเข้าสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงจากประเทศไทยลดลง ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทยผันผวนเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างสม่ำเสมอตามราคาน้ำมันดิบของโลกและมีแนวโน้มที่จะมีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ในปี พ.ศ. 2542 สปป.ลาวงดการนำเข้าสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงจากไทย มีการนำน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าเล็กน้อยในลักษณะการค้าอกระบบในการค้าขายสินค้าของตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋น

การกระจายของสินค้าไทยจากการนำเข้าสู่ สปป.ลาว แพร่กระจายอยู่ชุมชนที่ตั้งใกล้เคียงชายแดน สาเหตุที่แพร่กระจายการค้าขายสินค้าเฉพาะชุมชนที่ตั้งใกล้เคียงชายแดนเพราะการคมนาคมขนส่งใน สปป.ลาวยากลำบาก จากตาราง 4.3 สินค้าส่วนใหญ่ที่ สปป.ลาวนำเข้าจากประเทศไทยได้แก่ รถจักรยานยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องมือทำการเกษตรและด้ายทอผ้า เป็นต้น จำนวนมูลค่าสินค้าที่ สปป.ลาวนำเข้ามีมูลค่าต่ำ เนื่องจากรายได้ประชากร สปป.ลาวต่ำและจำนวนผู้บริโภคน้อย สินค้านำเข้าของ สปป.ลาวที่มีปริมาณนำเข้ามากที่สุดคือเครื่องอุปโภคบริโภคและเครื่องนุ่งห่มแต่เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีมูลค่าหรือราคาต่ำจึงไม่มีมูลค่าการนำเข้าที่สูงเท่ากับสินค้าบางประเภทเช่น รถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ก่อสร้างและเครื่องมือทำการเกษตร ที่มีมูลค่าสินค้าต่อชิ้นสูง

สินค้านำเข้าจาก สปป.ลาวส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากป่าหรือใช้วัตถุดิบจากป่าหรือบางส่วนเป็นสินค้าเกษตรกรรม จากตาราง 4.4 สามารถแยกสินค้าเป็น 4 ประเภทคือ สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากป่าและการเกษตร สินค้าประเภทปศุสัตว์ สินค้าประเภทหัตถกรรมและสินค้าอื่น ๆ สินค้านำเข้าที่มีมูลค่ามากที่สุดคือสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากป่าและการเกษตร เช่น ผงทำรูป ลูกตัว เปลือกกอกเปลือกไผ่บง เป็นต้น สินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าวัตถุดิบนำเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม โดยมีมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ตามมูลค่าการนำเข้าลดลงเนื่องจากสภาพวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและค่าเงินบาทลอยตัว ทำให้การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมในประเทศไทยชะลอตัวหรือหยุดนิ่งเพื่อให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ หลังจากผ่านพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากป่าและการเกษตรได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน สินค้าประเภทนี้สามารถค้าขายได้ในฤดูแล้งและในช่วงได้ผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้นเพราะในฤดูแล้งสภาพเส้นทางคมนาคมเดินทางสะดวกสบายสามารถใช้คมนาคมขนส่งได้และสินค้าบางประเภทต้องป้องกันความชื้น ความชื้นทำให้สินค้าเสียหายหรือนำเสียขึ้นราได้จึงทำการค้าขายและขนส่งโดยเฉพาะในฤดูแล้ง

สินค้าประเภทปศุสัตว์ในปี พ.ศ. 2539 มูลค่าการนำเข้ามีปริมาณน้อย สินค้าที่นำเข้าได้แก่ สุกรพันธุ์พื้นเมืองและ ไก่พันธุ์พื้นเมืองซึ่งมีการนำเข้าจนถึงปี พ.ศ. 2540 ในปี พ.ศ. 2541 ประเทศ

ไทยเปลี่ยนประเภทปศุสัตว์นำเข้าจาก สปป.ลาวเป็นโค กระบือ ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น อย่างเห็นได้ชัดและ ไม่นำเข้าสุกรและไก่พันธุ์พื้นเมืองจาก สปป.ลาว สาเหตุการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าปศุสัตว์เนื่องจากการนำเข้าโค กระบือสามารถสร้างผลกำไรมากให้แก่ผู้ค้าเพราะใน สปป.ลาวโคและกระบือมีราคาถูกกว่าในประเทศไทยมาก มูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภทปศุสัตว์จึงไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมากนักเนื่องจากเป็นสินค้าบริโภค ทำให้มูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

สินค้าประเภทสินค้าหัตถกรรมได้แก่ สินค้าประเภทผ้าทอ เครื่องหวายและเครื่องจักสาน มูลค่าการนำเข้าสินค้าหัตถกรรมส่วนใหญ่มาจากสินค้าประเภทผ้าทอซึ่งมีมูลค่าการนำเข้ามากขึ้น ทุกปี แตกต่างกับสินค้าประเภทเครื่องหวายและเครื่องจักสาน ซึ่งประเทศไทยนำเข้าสินค้าประเภทนี้ในบางปีเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการสินค้าของผู้บริโภคไทยและจำนวนสินค้าที่ผู้ผลิตใน สปป.ลาวสามารถผลิตได้มากนักน้อยเพียงใด ปัจจุบันสินค้าประเภทผ้าทอจาก สปป.ลาว ผู้บริโภคไทยให้ความเชื่อถือและนิยมซื้อ เนื่องจากราคาสินค้าถูกกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ทำให้ผู้ค้าสินค้าประเภทผ้าทอของไทยเดินทางไปรับซื้อสินค้าจำนวนมากบริเวณตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋น และมีการค้าแบบพันธสัญญากับผู้ผลิตผ้าทอลาวที่มีอัตราค่าแรงงานต่ำกว่าแรงงานไทย ผู้ค้าไทยนิยมซื้อเหมาสินค้าประเภทผ้าทอจากผู้ค้าลาวที่รับสินค้าจากผู้ผลิตลาวหรือเป็นผู้ผลิตเอง สินค้าประเภทหัตถกรรมมีมูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นทุกปีและมีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นในอนาคต (ตาราง 4.4)

ตาราง 4.4 สินค้านำเข้าจาก สปป.ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้างแยกตามประเภทสินค้า (2539-2542)

ประเภทสินค้า	มูลค่าสินค้านำเข้าจาก สปป.ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง (บาท)			
	ปี พ.ศ.2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ.2541	ปี พ.ศ.2542
1. ผลิตภัณฑ์จากป่าและการเกษตร	1,771,632	1,138,960	1,604,512	2,913,664
2. ปศุสัตว์	394,390	81,340	106,356	2,666,500
3. สินค้าหัตถกรรม	408,300	455,430	928,567	1,909,524
4. อื่น ๆ	-	-	631,186	4,124,677
รวม	2,604,322	1,675,730	3,270,621	11,801,326

หมายเหตุ : - หมายถึงมูลค่านำเข้าปีนั้นมีปริมาณน้อยไม่สามารถหาข้อมูลได้

ตาราง 4.5 ประเภทและมูลค่าสินค้านำเข้าจาก สปป.ลาวผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (2539-2542)

รายการสินค้า	มูลค่าสินค้านำเข้าผ่านด่านศุลกากรทุ่งช้าง (บาท)			
	ปี พ.ศ.2539	ปี พ.ศ.2540	ปี พ.ศ.2541	ปี พ.ศ.2542
ผงทำรูป	-	377,250	369,437	176,420
ลูกตัว	1,711,019	334,740	367,877	1,702,687
เปลือกก่อ	-	303,800	301,379	158,140
ผ้าทอ	54,520	270,050	566,500	1,778,724
เครื่องหวาย	-	185,380	208,767	130,800
เปลือกไผ่บง	-	94,500	460,705	578,420
ไม้แปรรูป	-	-	-	161,197
กระเจียบ	-	-	-	136,800
สุกรพันธุ์พื้นเมือง	359,910	57,500	-	186,961
ไก่พันธุ์พื้นเมือง	34,480	23,840	-	-
ปอสา	38,230	19,210	49,100	-
กิ้ง	21,000	9,460	-	-
เครื่องจักสาน	353,780	-	153,300	-
หวายอ่อน	1,383	-	56,014	-
โค	-	-	106,356	2,666,500
อื่นๆ	-	-	631,186	4,124,677
รวม	2,604,322	1,675,730	3,270,621	11,801,326

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน

หมายเหตุ : - หมายถึงมูลค่านำเข้าปีนั้นมีปริมาณน้อยไม่สามารถหาข้อมูลได้

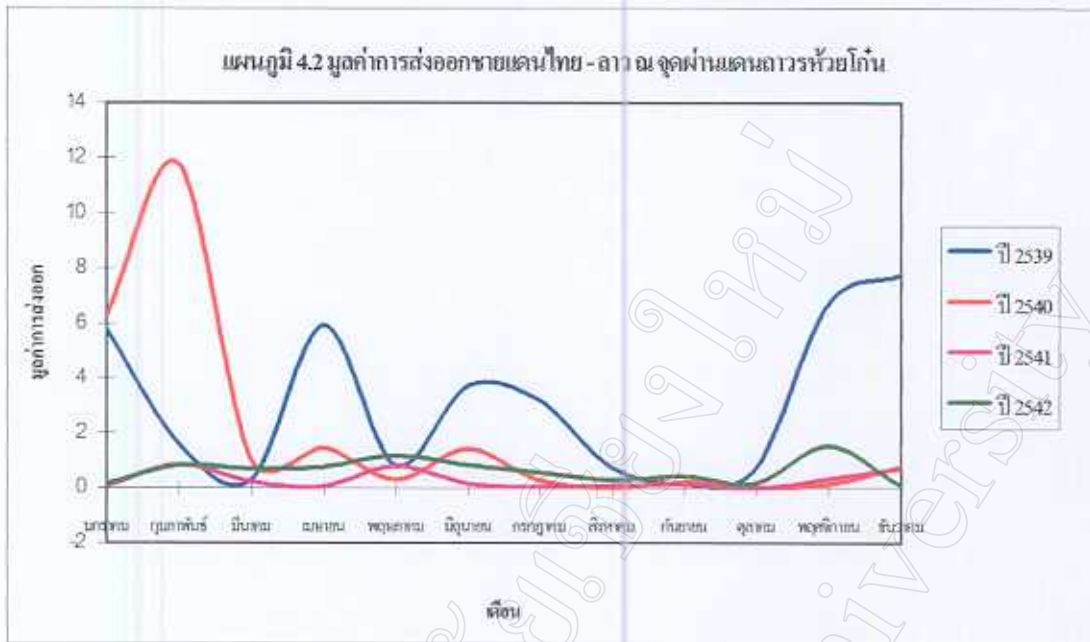
จากตาราง 4.5 สินค้าที่ไทยนำเข้าจากลาวได้แก่ เปลือกก่อ เปลือกไผ่บง ลูกชิด ปอสา ผ้าทอ ผงทำรูป เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่หาได้ในพื้นที่ป่าของลาวและผลผลิตทางการเกษตรแต่การค้ายังมีปริมาณไม่มากนัก สินค้าที่รับซื้อจากลาวเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในโรงงานสามารถซื้อได้ตามฤดูกาลเท่านั้น ทำให้จำนวนมูลค่าสินค้านำเข้าต่ำ เช่นในฤดูฝน สินค้าประเภทเปลือกไม้ต่างๆ ลาวไม่สามารถนำมาขายได้เนื่องจากเปลือกไม้ต่างๆ และผลผลิตทางการเกษตรจะเสียหายเมื่อโดนความชื้นและฝนจึงไม่สามารถนำออกจากป่าและส่งมาขายยังไทยได้ ลูกชิดไม่มีผลตลอดปีสามารถขายได้ในฤดูให้ผลผลิตเท่านั้น เพราะฉะนั้นในฤดูฝนสินค้านำเข้าออกระหว่างประเทศบริเวณจุด

ผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นจึงมีปริมาณและมูลค่าน้อย เนื่องจากสภาพเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก การเดินทางยากลำบากและปริมาณสินค้ามีน้อยไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า ปัจจุบันผ้าทอเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของลาว ลาวเพิ่งเริ่มมีการทอผ้าส่งออกโดยการซื้อผ้าทอผ้าจากไทยและทอเป็นผืนส่งกลับมาขายยังประเทศไทยอีกครั้ง

มูลค่าการค้าจังหวัดน่านกับ สปป.ลาวมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2539 แต่ในปี พ.ศ. 2540 พบว่ากลับมีปริมาณการค้าลดลงเนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดภาวะค่าเงินบาทลอยตัวส่งผลให้มูลค่าการค้าลดลง

มูลค่าการส่งออกของไทยสู่ สปป.ลาว ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นมีปริมาณและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2539 และในปี พ.ศ. 2540 มูลค่าการส่งออกลดลงและลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2541 เมื่อแยกพิจารณารายเดือนพบว่าเกือบทุกเดือนในปี พ.ศ. 2541 มีมูลค่าการส่งออกน้อยกว่าเดือนเดียวกันในปี พ.ศ. 2540 และในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการส่งออกของทุกเดือนมากกว่ามูลค่าการส่งออกของเดือนเดียวกันในปี พ.ศ. 2541

ปัจจุบันมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นมากขึ้นแสดงถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจหลังจากประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มูลค่าการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาวเข้าสู่ประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2539 มีแนวโน้มจะสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 – 2541 มูลค่าการนำเข้ากลับลดลงแต่มีมูลค่าน้อยกว่ามูลค่าการส่งออก ทำให้จังหวัดน่านได้ดุลการค้าทุกปีนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2541 แต่ในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการนำเข้ามีมากกว่ามูลค่าการส่งออกทำให้จังหวัดน่านขาดดุลการค้ากับ สปป.ลาว ในปี พ.ศ. 2540 ภาวะการค้ามีมูลค่าการค้ารวมลดลง ในปี พ.ศ. 2541 ครึ่งปีแรกมูลค่าการค้ารวมลดลงจากปี พ.ศ. 2540 แต่ในช่วงครึ่งปีหลังตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคมมูลค่าการค้ารวมเพิ่มขึ้น มีมูลค่าการค้ารวมสูงกว่าปี พ.ศ. 2540 และในปี พ.ศ. 2540 มูลค่าการค้ารวมของแต่ละเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2541 มีมูลค่าการค้ารวมสูงกว่าทุกเดือน แสดงถึงจังหวัดน่านมีการพัฒนาทางด้านการค้าชายแดน



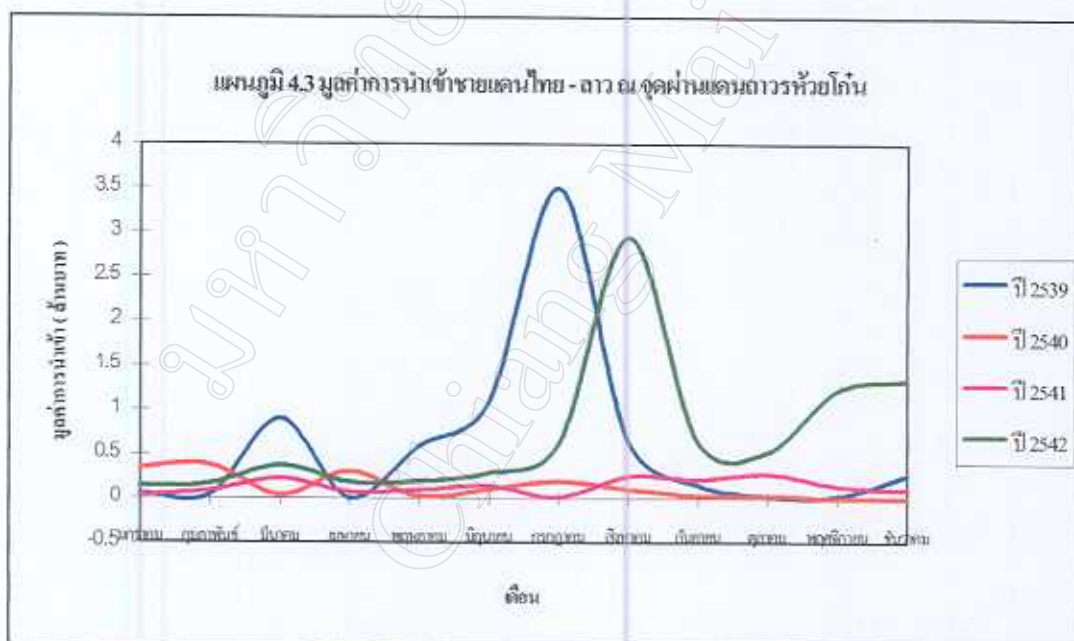
ตาราง 4.6 มูลค่าการส่งออกชายแดนไทย-ลาว ณ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น (2539-2542)

เดือน	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)			
	ปี พ.ศ. 2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ. 2541	ปี พ.ศ. 2542
มกราคม	5.790	6.300	0.065	0.159
กุมภาพันธ์	1.610	11.786	0.845	0.821
มีนาคม	0.310	1.039	0.225	0.692
เมษายน	5.930	1.455	0.055	0.762
พฤษภาคม	0.820	0.307	0.809	1.180
มิถุนายน	3.700	1.423	0.160	0.822
กรกฎาคม	3.182	0.292	0.045	0.564
สิงหาคม	0.749	0.016	0.091	0.292
กันยายน	0.140	0.204	0.139	0.422
ตุลาคม	0.738	0.021	-	0.173
พฤศจิกายน	6.715	0.139	0.336	1.541
ธันวาคม	7.765	0.765	0.728	0.067
รวม	37.449	23.747	3.498	7.494

ที่มา : คำนวณจากการทูลงช้าง จังหวัดน่าน

หมายเหตุ : - หมายถึง ไม่มีมูลค่านำเข้าในเดือนนั้น

มูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดน่าน จำแนกตามรายเดือนพบว่าช่วงเวลาที่มีการนำเข้าและการส่งออกมากที่สุดคือช่วงเวลาปลายปีถึงต้นปีของปีถัดไป โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2540 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์จะมีมูลค่าการค้าเพิ่มมากขึ้นกว่าทุกเดือนเนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวคือช่วงฤดูหนาวสามารถเดินทางคมนาคมขนส่งสินค้าสะดวกมากกว่าเดือนอื่น ๆ เพราะสภาพเส้นทางคมนาคมของฝั่ง สปป.ลาวไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางคมนาคมขนส่งในฤดูฝนและในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน มูลค่าการนำเข้ามีมูลค่าสูงกว่าเดือนอื่น ๆ เช่นกันถึงแม้จะเป็นฤดูฝนแต่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาการเพาะปลูกเกษตรกรลาวมีความจำเป็นต้องนำเข้าอุปกรณ์ทางการเกษตรและบางส่วนเริ่มขนส่งผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ออกสู่ตลาด เห็นได้ชัดเงินจากตาราง 4.8 ในปี พ.ศ. 2539 และปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการค้าในช่วงเกษตรมีมูลค่าการค้าสูง ในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการค้ารวมมีมูลค่าการค้ามากกว่าปี พ.ศ. 2541 แต่ยังมีมูลค่าน้อยกว่าช่วงเวลาอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2540 ตั้งแต่เปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น (ปี พ.ศ. 2537) มูลค่าการค้ารวมของไทยและลาวเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงเวลาฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการค้ารวมของไทยและลาวจึงเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต (ตาราง 4.7)



ตาราง 4.7 มูลค่าการนำเข้าชายแดนไทย – ลาว จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น (2539-2542)

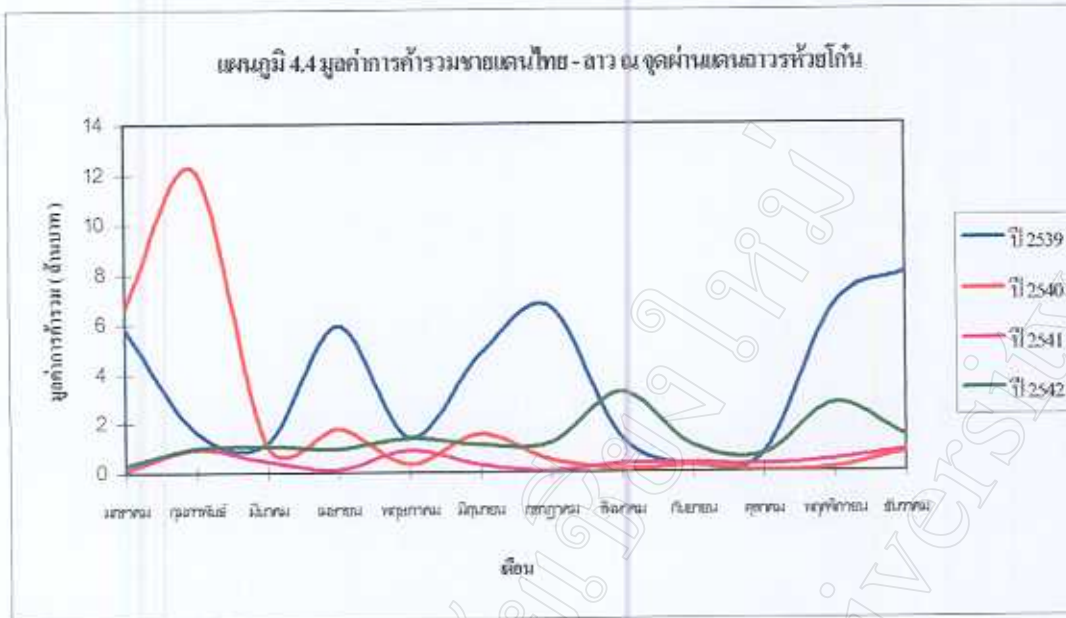
เดือน	มูลค่าการนำเข้า (ล้านบาท)			
	ปี พ.ศ. 2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ. 2541	ปี พ.ศ. 2542
มกราคม	0.050	0.347	0.031	0.137
กุมภาพันธ์	0.040	0.376	0.088	0.165
มีนาคม	0.900	0.033	0.222	0.369
เมษายน	-	0.304	0.070	0.183
พฤษภาคม	0.590	0.022	0.089	0.194
มิถุนายน	1.090	0.103	0.142	0.284
กรกฎาคม	3.500	0.194	0.011	0.618
สิงหาคม	0.647	0.101	0.249	2.952
กันยายน	0.154	0.032	0.216	0.638
ตุลาคม	0.023	0.030	0.282	0.524
พฤศจิกายน	0.018	0.001	0.141	1.223
ธันวาคม	0.257	-	0.094	1.339
รวม	7.269	1.543	1.635	8.626

ที่มา : คำนวณจากการทู่ซ้าง จังหวัดน่าน

หมายเหตุ : - หมายถึง ไม่มีมูลค่านำเข้าในเดือนนั้น

มูลค่าการส่งออกของของจุดผ่านแดนห้วยโก๋นเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2538 – 2539 (ตาราง 4.8) ส่วนหนึ่งมาจากบริษัทไทย – ลาวลิกไนต์ได้รับสัมปทานทำเหมืองลิกไนต์ที่เมืองหงสาของ สปป.ลาวเพื่อนำถ่านหินมาขายให้กับประเทศไทยเพื่อนำไปผลิตกระแสไฟฟ้า ประเทศไทยจึงมีการส่งออกอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการขุดเจาะและส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคจำนวนมากให้กับคนงานและเจ้าหน้าที่ของบริษัทไทย – ลาวลิกไนต์ หลังจากปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ บริษัทไทย – ลาวลิกไนต์จึงชะลอการลงทุนและงานก่อสร้างต่าง ๆ ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกลดลง ทำให้มูลค่าการส่งออกลดลงอย่างมากในปีต่อมาจนถึงปัจจุบัน

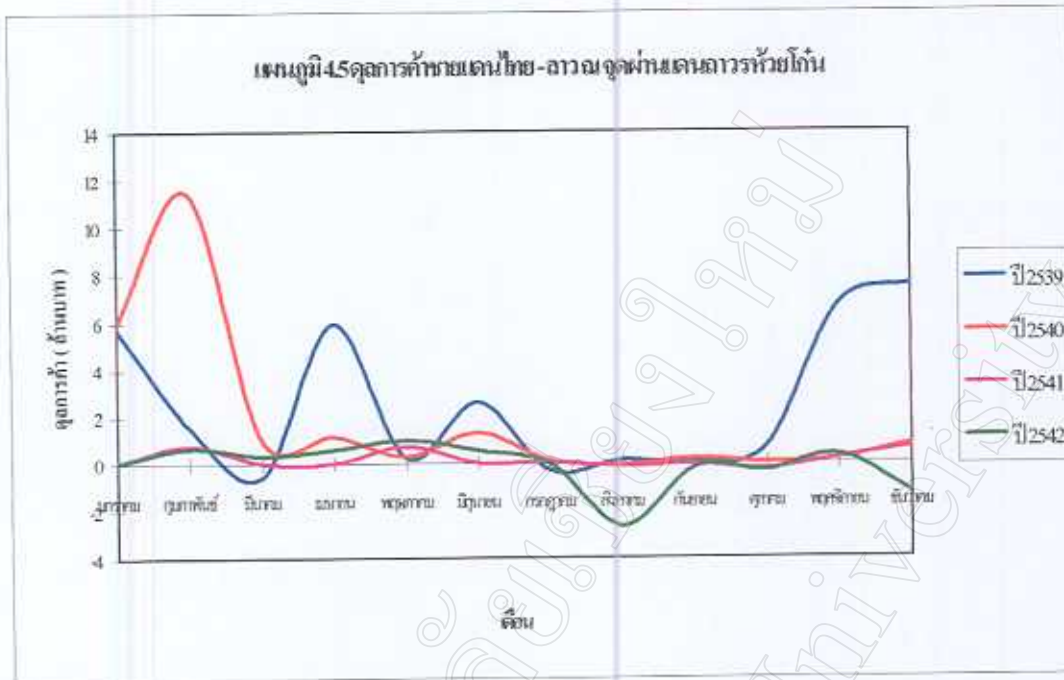
ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไทยได้เปรียบดุลการค้า สปป.ลาวทุกปี (ตาราง 4.9) แต่มูลค่าดุลการค้าที่ได้เปรียบมีมูลค่าลดลงทุกปีจนถึงในปี พ.ศ. 2542 ไทยขาดดุลการค้ากับ สปป.ลาวตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคมทำให้ภาพรวมในปี พ.ศ. 2542 ไทยขาดดุลการค้ากับ สปป.ลาว



ตาราง 4.8 มูลค่าการค้ารวมของชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น (2539-2542)

เดือน	มูลค่าการค้ารวม (ล้านบาท)			
	ปี พ.ศ. 2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ. 2541	ปี พ.ศ. 2542
มกราคม	5.840	6.647	0.095	0.296
กุมภาพันธ์	1.650	12.162	0.933	0.986
มีนาคม	1.210	1.072	0.447	1.061
เมษายน	5.930	1.759	0.125	0.946
พฤษภาคม	1.410	0.329	0.899	1.374
มิถุนายน	4.790	1.523	0.302	1.106
กรกฎาคม	6.682	0.486	0.056	1.182
สิงหาคม	1.396	0.117	0.341	3.243
กันยายน	0.294	0.236	0.356	1.060
ตุลาคม	0.761	0.015	0.282	0.698
พฤศจิกายน	6.733	0.140	0.477	2.763
ธันวาคม	8.022	0.765	0.822	1.406
รวม	44.718	25.290	5.135	16.120

ที่มา : ด้านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน



ตาราง 4.9 คลุมการค้าชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น (2539-2542)

เดือน	คลุมการค้า (ล้านบาท)			
	ปี พ.ศ. 2539	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ. 2541	ปี พ.ศ. 2542
มกราคม	5.740	5.953	0.034	0.021
กุมภาพันธ์	1.570	11.410	0.757	0.656
มีนาคม	-0.590	1.006	0.003	0.322
เมษายน	5.930	1.151	-0.015	0.579
พฤษภาคม	0.230	0.285	0.719	0.986
มิถุนายน	2.610	1.302	0.018	0.537
กรกฎาคม	-0.318	0.098	0.033	-0.055
สิงหาคม	0.102	-0.085	-0.158	-2.660
กันยายน	-0.014	0.172	-0.076	-0.216
ตุลาคม	0.715	-0.009	-0.282	-0.351
พฤศจิกายน	6.697	0.138	0.195	0.318
ธันวาคม	7.508	0.765	0.634	-1.271
รวม	30.180	22.204	1.863	-1.132

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของสำนักงานศุลกากรท่าบก จังหวัดน่าน

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพความพร้อมของ สปป.ลาว ประชากรลาวมีกำลังซื้อและความต้องการสินค้าจากไทยเป็นอย่างมาก ในขณะที่ไทยยังต้องการวัตถุดิบเพื่อมาผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมเช่นกัน

4.4 สภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย – ลาวของจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น

ปัญหาที่พบในการค้าขายระหว่างชายแดนไทย – ลาว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นคือ ปัญหาการลักลอบนำสินค้าเข้ามายังไทย สินค้าส่วนใหญ่ที่มีการลักลอบนำเข้าคือผ้าทอ เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีขนาดเล็กและมีราคาสูง ส่วนใหญ่ผู้ลักลอบคือแม่ค้าขายส่งที่มาซื้อผ้าทอที่ตลาดชายแดนห้วยโก๋น เมื่อจับการลักลอบได้ผู้ลักลอบจะได้รับโทษสูงสุดคือการปรับเงินเป็นจำนวนที่เท่าของราคาสินค้ารวมกับราคากฎศุลกากร บางครั้งบทลงโทษขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายด่านศุลกากรชายแดนห้วยโก๋น ไม่มีการลักลอบนำสิ่งมีชีวิตเข้าประเทศไทยเหมือนชายแดนพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศลาดชัน การเดินทางยากลำบาก เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกสบาย การลักลอบนำเข้าสินค้าอาจมีบ้างแต่ไม่สามารถจับกุมได้เนื่องจากชายแดนห้วยโก๋นเป็นชายแดนทางด้านพื้นดิน การควบคุมดูแลตลอดแนวชายแดนกระทำได้ยาก ตามสภาพพื้นที่จังหวัดน่านมีพรมแดนติดต่อกับ สปป.ลาวเป็นระยะทาง 277 กิโลเมตรจึงมีช่องทางอื่นที่ไม่ได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการหรือเปิดเผยให้คนรู้จักซึ่งเป็นช่องทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านหรือช่องทางเดินเท้าหาของป่าหรือช่องทางติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างประชากรไทยกับประชากรลาว ช่องทางเหล่านี้ยากต่อการควบคุมดูแลจึงมักมีการลักลอบขนสินค้าหลบหลีกภาษีศุลกากรผ่านตามเส้นทางเหล่านี้ สินค้าที่ลักลอบได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าผิดกฎหมายและสินค้าอื่น ๆ ทุกประเภท แต่เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่สูงมีความลาดชันมากยากลำบากต่อการเดินทางขนส่งสินค้า สินค้าที่มีการลักลอบผ่านแดนจึงมีมูลค่าและปริมาณไม่สูงมากนัก

4.5 พัฒนาการของตลาดนัดชายแดนด่านห้วยโก๋น

เดิมการค้าขายในชุมชนชายแดนห้วยโก๋นอยู่ในลักษณะการเคลื่อนย้ายค้าขายในพื้นที่ชุมชนชายแดนห้วยโก๋น พ่อค้านำสินค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะอาหารสดเร่ขายตามรายทางไปแต่ละหมู่บ้าน พาหนะที่ใช้ในการค้าขายคือ รถจักรยานยนต์หรือรถบรรทุกสี่ล้อ (รถกระบะ) ตลาดตั้งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน การเดินทางเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ประชากรในพื้นที่มีสภาพเศรษฐกิจแบบดำรงชีพ อาชีพหลักคือ การเกษตร หาเลี้ยงชีพโดยการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตที่ได้จะเก็บไว้อุปโภคบริโภคในครัวเรือนหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน เพราะปริมาณความต้องการบริโภคมีมาก จำนวนผู้ค้าและสินค้านี้อาจมีปริมาณน้อยและราคาแพง ลักษณะทางกายภาพทำ

ให้การเดินทางคมนาคมขนส่งยากลำบาก ห่างไกล ผู้บริโภคมีโอกาสเดินทางน้อยและไม่มีความพยายามเดินทางเพื่อไปจับจ่ายซื้อสินค้าในพื้นที่อื่น ผู้ค้าจึงรวมตัวกันเพื่อนำสินค้ามาค้าขายและให้บริการกับผู้บริโภค เกิดการตั้งเป็นตลาดนัดในพื้นที่ที่เคยมีการแลกเปลี่ยนสินค้าเดิม ตลาดนัดเป็นสิ่งที่ตั้งเพื่อกระจายสินค้าและให้บริการแก่ประชากรในพื้นที่ชุมชนชายแดนห้วยโก๋นและพื้นที่ใกล้เคียงให้ได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น ปัจจุบันประชากรในชุมชนชายแดนห้วยโก๋นมีความผูกพันกับตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นมาก โดยเฉพาะชุมชนชายแดนห้วยโก๋นเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ความเจริญ การคมนาคมยากลำบาก การเปิดของตลาดนัดส่งผลกระทบต่อประชากรในชุมชนชายแดนห้วยโก๋น รายได้ของร้านค้าในหมู่บ้านต่าง ๆ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่ตั้งถิ่นฐานใกล้เคียงกับตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋น ส่วนใหญ่ประชากรในชนบทซื้อสินค้าบริโภคหรืออาหารสดประจำวันจากรถเร่ขายและสินค้าอุปโภคจากตลาดนัด เนื่องจากตลาดนัดในพื้นที่เปิดเฉพาะวันเสาร์เวลา 7.00 น. ถึง 12.00 น. ทำให้ร้านค้าและรถเร่พอย้ายสินค้าได้บ้างจำนวนสินค้าที่ขายได้เพิ่มขึ้นตามระยะทางระหว่างหมู่บ้านกับตลาดนัดชายแดน ยิ่งหมู่บ้านตั้งถิ่นฐานไกลจากตลาดนัดชายแดนเท่าไรจำนวนสินค้าที่พ่อค้าเร่และร้านค้าในหมู่บ้านขายได้จะเพิ่มมากขึ้น

การค้าขายในบริเวณแนวพรมแดนของชุมชนชายแดนห้วยโก๋นมีมานาน ในอดีตการผลิตเป็นการผลิตเพื่อยังชีพและทำหัตถกรรมในครัวเรือน เมื่อผลผลิตทางการเกษตรหรือหัตถกรรมเหลือจากการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนและมีความต้องการในสิ่งที่ตนไม่มี และสิ่งที่ตนไม่สามารถผลิตได้ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนสิ่งของค่อสิ่งของแลกเปลี่ยนในท้องถิ่นหรือในพื้นที่ใกล้เคียง ครอบคลุมพื้นที่ขนาดเล็ก เนื่องด้วยพื้นที่ชุมชนชายแดนห้วยโก๋นตั้งอยู่ติดชายแดน จึงเกิดการแลกเปลี่ยนขึ้นระหว่างชุมชนชายแดนห้วยโก๋นและชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานใกล้เคียงกับแนวชายแดนของลาว โดยกำหนดจุดแลกเปลี่ยนขึ้นบริเวณแนวพรมแดนที่สามารถเดินทางได้สะดวกที่สุด ซึ่งคือพื้นที่ตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นในปัจจุบัน ในอดีตการเดินทางมายังจุดแลกเปลี่ยนสินค้าใช้วิธีเดินเท้าหรือใช้สัตว์เป็นพาหนะ แผลงแลกเปลี่ยนอยู่ในลักษณะปูพื้น ผู้ใดต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ สามารถต่อรองแลกเปลี่ยนได้ เมื่อมีการกำหนดมูลค่าของสินค้าเป็นจำนวนเงิน เงินจึงเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า

ในปัจจุบันมูลค่าการค้าในตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นต่ำ เนื่องจากการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ยากลำบาก สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ป่า เส้นทางลาดชัน พื้นที่ค้าขายคับแคบ ขอบเขตบริการสินค้ามีขนาดเล็ก ผู้บริโภคที่มีความต้องการซื้อจริงและอยู่อาศัยใกล้ตลาดนัดเท่านั้นที่เดินทางมาจับจ่ายซื้อของยังตลาดนัด ยกเว้นนักท่องเที่ยว ในช่วงฤดูฝนผู้ค้าบางรายหยุดการค้าขายสินค้าใน

ตลาดนัดเพราะผู้บริโภคนิยมเดินทางมาจับจ่ายซื้อสินค้า ปริมาณการค้าและจำนวนรายได้ก็น้อยไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาค้าขายสินค้ายังตลาดนัด

4.6 ลักษณะโครงสร้างตลาดนัดขายแดนด้านห้วยโก้น

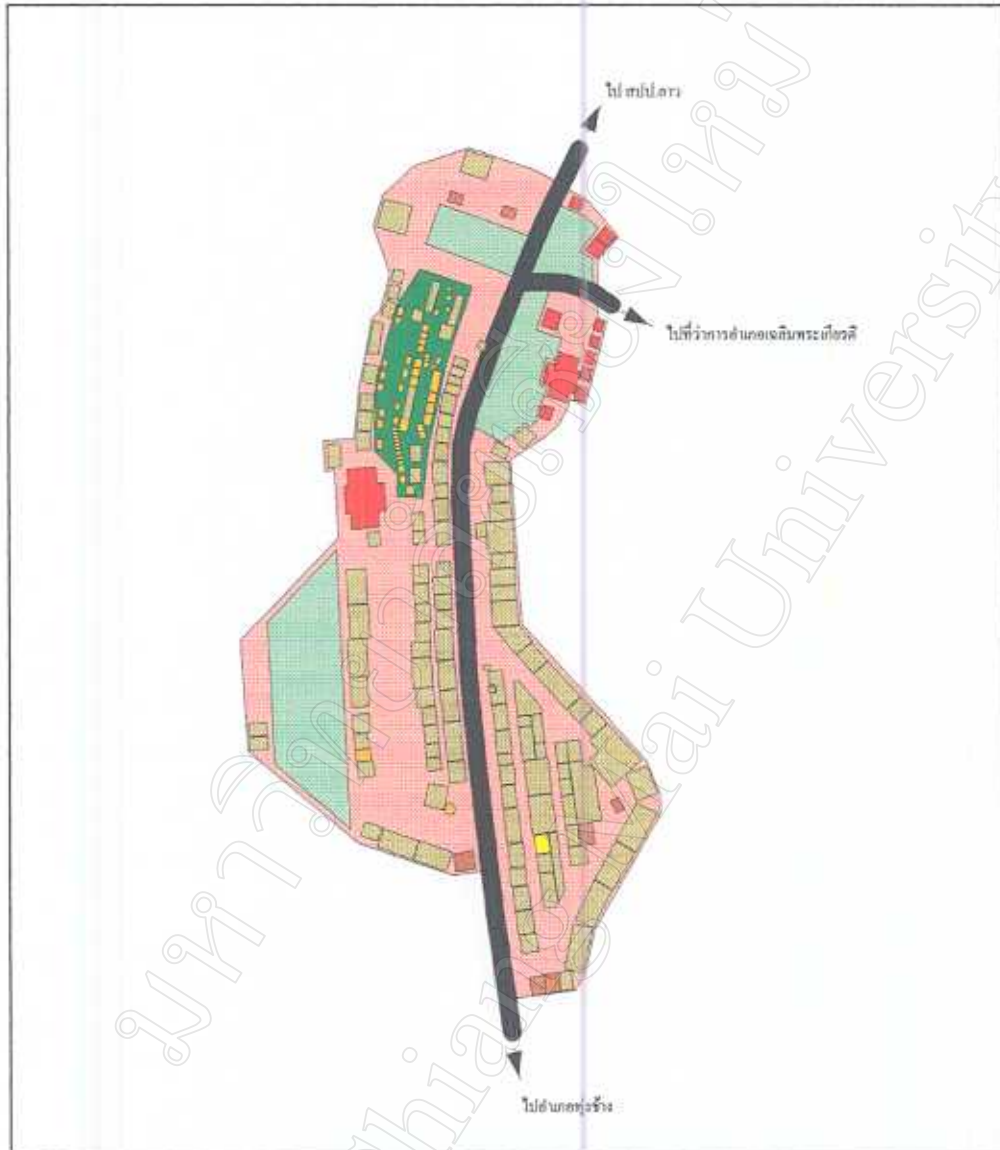
การค้าขายในพื้นที่ตลาดมีมานาน โดยรูปแบบการค้าแบบผ้าพลาสติกปูพื้นวางขายสินค้า ผู้บริโภคและผู้ค้าคือประชากรในพื้นที่และประชากรในพื้นที่ใกล้เคียง สินค้าคือสินค้าบริโภคและอุปโภคซึ่งได้จากการทำหัตถกรรมและการเกษตร บางส่วนหาได้จากป่า ระยะเวลาปูผ้าพลาสติกในวางขายสินค้าคือ 1 – 2 ชั่วโมง กลับเมื่อสินค้าของตนขายหมด ระยะเวลาขายสินค้าไม่แน่นอน ความสม่ำเสมอของการเดินทางมาขึ้นอยู่กับสินค้าที่จะนำมาขายสามารถหาสินค้า หรือรวบรวมสินค้าได้มากพอนำมาขายหรือไม่ จนถึงปี พ.ศ. 2538 เริ่มมีการค้าขายมากขึ้น ร้านค้ามีการก่อสร้างให้ยกสูงจากพื้น บางมีหลังคามุงแฝก บางไม่มีหลังคาใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างซึ่งหาได้ง่ายในพื้นที่ ก่อสร้างไว้สองฝากถนน มีประมาณ 12 ร้านค้าและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แผงขายสินค้าปัจจุบันก่อสร้างโดยตัวผู้ค้าเอง ยกเว้นผู้ค้าชาวลาวที่สถาปนาห้วยโก้นได้จัดสร้างเพื่อส่งเสริมการค้าขายแดน

รูปแบบร้านค้าในตลาดนัดพ่อค้าลงทุนทำการก่อสร้างเองหรือจ้างคนก่อสร้างให้ ระยะแรกสภาพร้านค้ามีลักษณะปูพื้นขายชั่วคราว ต่อมาเริ่มมีการสร้างเป็นร้านขายสินค้าในลักษณะชั่วคราว โดยใช้ไม้ไผ่หรือไม้ที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่และมุงด้วยแฝก สร้างเป็นแผงวางขายสินค้าที่มีหลังคาพอกันแดดได้ เมื่อผู้ค้าเริ่มมีความมั่นใจในความมั่นคงและถาวรของตลาดนัดจึงมีการสร้างแผงวางขายสินค้าเป็นแบบถาวรมากขึ้น

จากรูป 5.1 และ 5.2 การจัดพื้นที่ค้าขายสินค้าในตลาดนัดห้วยโก้น เดิมแบ่งพื้นที่ค้าขายเป็นสองพื้นที่คือพื้นที่ค้าขายสำหรับผู้ค้าไทยคือพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของถนนและพื้นที่ด้านทิศตะวันตกคือพื้นที่ค้าขายสำหรับผู้ค้าลาว ปัจจุบันพื้นที่ค้าขายสำหรับผู้ค้าลาวมีพื้นที่ค้าขายลดลงเนื่องจากจำนวนผู้ค้าไทยที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีและประเภทสินค้าที่ผู้ค้าไทยค้าขายต้องการพื้นที่วางขายสินค้าจำนวนมากตรงข้ามกับผู้ค้าลาวที่ต้องการพื้นที่วางค้าขายสินค้าไม่มากนัก แผงวางขายสินค้าของผู้ค้าไทยบุกรุกเข้าใช้พื้นที่วางขายสินค้าของผู้ค้าลาวบางส่วน ทำให้พื้นที่ค้าขายสำหรับผู้ค้าลาวในปัจจุบันมีพื้นที่ค้าขายไม่มากนักแต่ยังเพียงพอสำหรับผู้ค้าลาวค้าขายในปัจจุบัน

สามารถแบ่งลักษณะแผงขายสินค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ค้าได้สองลักษณะคือ แผงวางขายสินค้าแบบถาวร และแผงวางขายสินค้าแบบชั่วคราว แผงวางขายสินค้าแบบถาวรมีลักษณะการก่อสร้างโดยใช้ไม้ไผ่ยกสูงจากพื้นดิน บางร้านค้ามีหลังคาเพื่อให้ร่มเงาแก่ผู้ค้าและสินค้า บางร้านค้าสามารถเก็บสินค้าไว้ในร้านค้าเวลาปิดค้าขาย ซึ่งมีการลงทุนในการก่อสร้างร้านค้า และแผงวาง

รูป 4.3 ผังตลาดนัดขายแดนห้วยโก๋นแยกตามลักษณะร้านค้า

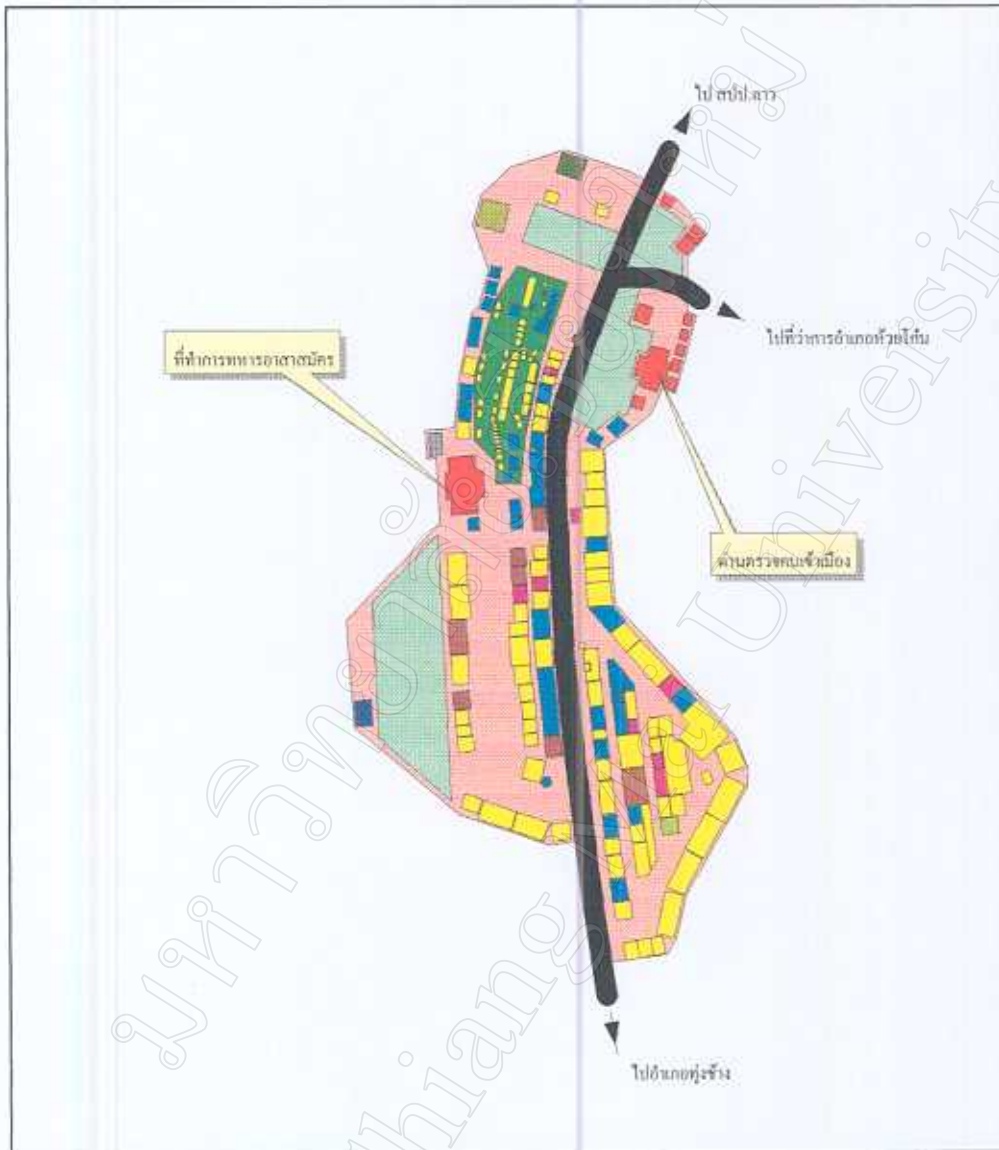


สัญลักษณ์

-  ถนน
-  สถานที่ราชการ
-  รอเวรยามสินค้า
-  ร้านค้าชั่วคราว
-  ร้านค้าถาวร
-  พื้นที่ค้าขายสินค้าของผู้ค้าลาว
-  พื้นที่ค้าขายสินค้าของผู้ค้าไทย
-  ถนนจอดรถ



รูป 4.4 แผนผังนัดขายแดนห้วยโก๋นแยกตามประเภทสินค้า



สัญลักษณ์



ถนน



ตามน้ำ



แหล่งน้ำ



ป่า



สถานที่ราชการ



ตลาด



ตลาด



ตลาด



ตลาด



ตลาด



ตลาด



ตลาด



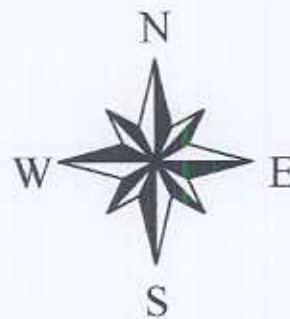
ตลาด



ตลาด



ตลาด



ขายสินค้าแบบชั่วคราวมีลักษณะยกสูงจากพื้นหรือปูผ้าใบวางขายกับพื้น บางครั้งไม่ต้องลงทุนในการก่อสร้างแผงวางขายสินค้าซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ผู้ค้าลาว ลักษณะของแผงขายสินค้าขึ้นอยู่กับเจ้าของร้านค้า เพราะเจ้าของร้านค้าเป็นผู้ลงทุนทำการก่อสร้างเอง โดยยื่นขอความเห็นชอบจากสภาตำบลช่วยก่อน

แผงวางขายสินค้าของผู้ค้าไทยส่วนใหญ่เป็นแผงร้านค้าถาวรยกเว้นผู้ค้าขายสินค้าบางประเภทที่สินค้ามีน้ำหนักมากหรือมีขนาดใหญ่ยากแก่การขนย้าย ผู้ค้าจึงขายสินค้าบนพาหนะที่ใช้เดินทางมาแตกต่างจากแผงวางขายสินค้าของผู้ค้าลาวซึ่งส่วนใหญ่เป็นแผงร้านค้าชั่วคราวหรือปูผ้าพลาสติกกับพื้น ถึงแม้ว่าสภาตำบลช่วยก่อนได้จัดสร้างแผงวางขายสินค้ายกสูงจากพื้นและมีหลังคาบังแดดให้ แต่ผู้ค้าลาวมีความคิดว่าการวางขายสินค้ากับพื้นขายสินค้าได้มากกว่าเพราะผู้บริโภคมีความคิดว่าสินค้าที่วางขายกับพื้นมีราคาถูกมากกว่า

ปัจจุบันมีแผงวางขายสินค้าตั้งคาสั่งกะสีปรากฏให้เห็นทั่วไปในพื้นที่ตลาด ส่วนใหญ่การลงทุนสร้างแผงขายสินค้าจะลงทุนน้อยเพราะรายได้จากการขายสินค้าในตลาดน้อย ไม่มีปัญหาเรื่องการจราจรหรือที่จอดรถ นอกจากการจอดรถที่ขากระเบียบของผู้ค้าและผู้บริโภค การจัดระเบียบแผงวางขายสินค้าภายในตลาดไม่เป็นสัดส่วน ขาดการวางแผนไว้ล่วงหน้า จำนวนผู้ค้ามีมากขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ในอนาคตพื้นที่ค้าขายอาจไม่เพียงพอสำหรับผู้ค้าลาวและผู้ค้าไทย

พัฒนาการทางการค้าชายแดนด่านห้วยโก๋น เดิมเป็นเพียงจุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก๋นมีการติดต่อค้าขายมานาน ลักษณะรูปแบบการค้าเป็นเพียงการค้าขนาดเล็ก ค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างชุมชนตามแนวพรมแดนเท่านั้น แลกเปลี่ยนสินค้าต่อสินค้าซึ่งได้แก่ สินค้าประเภทผลผลิตทางการเกษตรและของป่า ช่วงเวลาต่อมาเงินเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน ในปี พ.ศ. 2526 ก่อสร้างถนนลูกรังเข้าถึงพื้นที่ชายแดนห้วยโก๋น ทำให้การเดินทางไป-มายังพื้นที่ชายแดนสะดวกกว่าในอดีต ในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการค้าชายแดนจึงพัฒนาจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านห้วยโก๋นเป็นจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นและพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งเป็นถนนลาดยางพร้อมกับจัดตั้งด่านศุลกากรทุ่งช้างเพื่อรองรับการพัฒนาทางการค้าในอนาคต การเดินทางสะดวก เกิดการขยายตัวทางการค้าและเกิดการแพร่กระจายสินค้าไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ปริมาณการค้าชายแดนห้วยโก๋นตลอดช่วงเวลามีปริมาณการค้าเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2540 ปริมาณการค้าชายแดนโดยเฉพาะสินค้าประเภทวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง ลาวนำเข้าจากไทยเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับสัมปทานทำเหมืองลิกไนต์ของบริษัทไทย - ลาว ลิกไนต์ในลาวนำเข้าสินค้าเพื่อสำหรับการทำเหมืองแร่และสำหรับการอุปโภคบริโภค ต่อมาในปี

พ.ศ. 2541 มีปริมาณการค้าลดลงเนื่องจากประเทศในทวีปเอเชียประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้ลาวลดการนำเข้าสินค้าบางชนิดที่ไม่มีความจำเป็นและมีราคาสูงประกอบกับบริษัทไทย - ลาวลีกไนต์ชะลอการลงทุน แต่ก็ยังมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าที่มีความจำเป็นจากไทยสู่ลาว เช่น สินค้าประเภทเทคโนโลยีต่าง ๆ และสินค้าอุปโภคบริโภค ส่วนประเภทสินค้าที่ไทยนำเข้าจากลาว ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าหัตถกรรมโดยเฉพาะผ้าทอ ปัจจุบันปริมาณการค้าชายแดน ห้วยโก๋นมีแนวโน้มจะเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต

พัฒนาการของตลาดนัดชายแดนด่านห้วยโก๋น พัฒนาจากจุดแลกเปลี่ยนสินค้านคร้หว่งชุมชนชายแดนห้วยโก๋นและชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานใกล้เคียงแนวพรมแดนไทย - ลาวบริเวณห้วยโก๋นโดยมีขอบเขตบริการการค้าครอบคลุมพื้นที่ขนาดเล็ก ซึ่งมีการค้าขายมานาน ตลาดค้าขายสินค้าในอดีตตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งตลาดนัดในปัจจุบัน มีรูปแบบการค้าสินค้าขายแบบปูผ้าพลาสติกกับพื้น จำนวนผู้ค้าและผู้บริโภคน้อย สินค้าส่วนใหญ่คือ สินค้าหัตถกรรม ผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าที่หาได้จากป่า ความสม่ำเสมอในการเดินทางมาค้าขายสินค้าของผู้ค้าขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่รวบรวมได้หรือเสาะหาได้เพียงพอกับการเดินทางมาค้าขายยังตลาดนัด ผู้ค้าไม่มีระยะเวลาขายสินค้าแน่นอน เมื่อค้าขายสินค้าหมดหรือไม่มีผู้ซื้อในตลาดนัดผู้ค้าจึงหยุดการค้าขายสินค้าและเดินทางกลับที่พักอาศัย ปัจจุบันตลาดนัดมีขอบเขตบริการกว้างขวางขึ้น แผงค้าขายสินค้าก่อสร้างในลักษณะถาวรและกึ่งถาวรขึ้นอยู่กับฐานะของผู้ค้า มีการวางแผนจัดแบ่งพื้นที่ค้าขายสินค้าของผู้ค้าไทยและผู้ค้าลาว สร้างสิ่งบริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการเพิ่มขึ้นในลักษณะชั่วคราวถาวร เช่น ห้องน้ำ คำนตรวคนเข้าเมือง เป็นต้น ประเภทสินค้าที่ค้าขายในตลาดนัดหลากหลายมากขึ้น สินค้าส่วนใหญ่ที่ผู้ค้าไทยค้าขายได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าส่วนใหญ่ที่ผู้ค้าลาวค้าขายได้แก่ สินค้าประเภทผ้าทอและสินค้าที่หาได้จากป่า ปัจจุบันปริมาณการค้าในตลาดนัดชายแดน ห้วยโก๋นสูงมากขึ้น ผู้ค้าไทยและลาวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ